

UKA 2015/154

Ilassutitut atortussaq: ilanngussaq *'Savalimmiut, Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni Nunat Avannarliit Killiit issittumi suleqatigiinnerat pillugu nalunaarussiaq.'*

**Savalimmiut, Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni Nunat Avannarliit Killiit issittumi
suleqatigiinnerat pillugu nalunaarusiaq**

*Egill Thor Nielssonimit, Kinap issittumi ilisimatusarnermut institutiani ilisimatusartumit Nunat
Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni Sandømi 2014-imi immikkut
qulequtaqarluni ataatsimeersuarneranut suliarineqartoq*

Aqutsisunut eqikkaaneq

**Nunat Avannarliit Killiit suleqatigiinnerisa siuarsarneqarnissaat siunertarlugu nunarsuup
immikkoortuani issittoq pillugu ataatsimoorussamik periusissiaq**

Issittumi aningaasaqarnikkut periarfissanik atuinikkut nunat avannarliit killiit nunarsuup
immikkoortuani periusissamut aningaasaqarnermullu pingaarutilittut inissisimaneq atorluarniarlugu
Islandip, Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni issittoq pillugu suleqatigiinnerup
annertusarneqarnissaanut annertooujussuarmik periarfissaqarpoq.

**Nunani avannarlerni killerni issittumi aningaasarsiornikkut suleqatigiinnissamut
periarfissanik annertooujussuarnik peqarpoq**

Periarfissat ilarpassuisa taakku ataatsimoorutigaaq immap pissarititaanit pisuunertik immallu
pissarititaanik tigussaasumik nalittorsaanissamut piginnaasaqarnerup ineriartortinneqarneratigut
annertusiartortinneqarsinnaanertik, tamakku ilaatigut suliaasaqarfinni nukissiornermut,
aatsitassarsiornermut, takornariaqarnermut, ilisimatusarnermut, assartuinerneq, attaveqarnermut,
kiffartuussinerneq kiisalu aalisakkanik qalerualinnillu piniarnermut tunisassiornermullu
tunnngassuteqartuupput.

**Nunarsuup immikkoortuani aningaasaqarnikkut inissisimaneq nukittorsarniarlugu nunat
avannarliit killiit akornanni killilersugaanngitsumik niueqatigiinnermik pilersitsineq**

Nunat taakku pingasut nunani avannarlerni killerni killilersugaanngitsumik niueqatigiinnermik
pilersitsinermikkut Kalaallit Nunaat Savalimmiullu tapiissutinik isumalluuteqarlutik
aningaasaqarnerminnik Islandilu akiitsulerujussuulluni aningaasaqarnerminik
nukittorsaanissaminnut periarfissaqarput, taamaaliornikkut nunani avannarlerni killerni issittumi
nukissat katersornerisigut nunarsuup immikkoortuani assartuinerneq attaveqaatinut ingerlalluartumut
niuerfinnillu ungasissumiittunut nutaanut iluaqutissanngortitsinissaq, sapinngisamik issittup
imartaa aqqusaarlugu.

Nunat Avannarliit Killiit Issittuani periarfissanik Arctic Circlemi saqqummiussineq

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Arctic Circlemi ataatsimiinnerni katersuunnissamut kajumissaarinermigut nunat tamat akornanni nunani avannarlerni killerni issittumik soqutiginninneq annertusarsinnaavaa, taamaaliornermigullu nunani avannarlerni killerni issittup isumalluarnaatai periarfissarititaalu pillugit nunarsuaq tamakkerlugu aningaasaliisartunut allatullu aalajangiisartunut saqqummiussinissaminut periarfissiilluni.

Imarisai

1. Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi aningaasaqarnikkut suleqatigiissinnaaneq pillugu kaammattuutigineqarsinnaasut.....	2
1.1 Nunani Avannarlerni Killerni Issittumut ataatsimoorussamik periuseqarneq.....	3
1.1.1 Aalisarneq.....	4
1.1.2 Niuerneq aningaasaliisarneq.....	4
1.1.3 Apeqqutit issittumut tunngassutillit pillugit nunat avannarliit killiit naalakkersuisuisa suleqatigiinnerannik annertusaaneq.....	4
1.1.4 Assartuineq attaveqaatillu.....	5
1.1.5 Ujaasinernut annaassiniarnernullu qitiusoqarfik.....	5
1.1.6 Sikulimmi issittumilu assartuinissamut sungiusaasarfik.....	5
1.1.7 Uulia gassilu.....	5
1.1.8 Erngup nukinga nukissarlu nunap iluaneersoq.....	6
1.1.9 Takornariartitsineq.....	6
1.1.10 Ilisimatusarneq.....	7
1.1.11 Kulturi.....	7
1.2 Nunani avannarlerni killerni killilersugaanngitsumik niueqatigiinneq.....	7
1.3 Qaasuitsup killeqarfia – Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi Niuernermut Siunnersuisoqatigiit (West Nordic Arctic Business Council eller WNABC).....	8

1. Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi aningaasaqarnikkut suleqatigiissinnaaneq pillugu kaammattuutigineqarsinnaasut

Islandip, Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni issittumi aningaasaqarnikkut suleqatigiissutaasinnaasut matuma kinguliani saqqummiunneqassapput. Nalunaarutikkut matumuunakkut siunertarineqarpoq Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiannut aningaasaqarnikkut kaammattuutitik Nunat Avannarliit Killiit issittumi ataatsimut periusissaannut ilapittuutaallutillu ajornanngitsunnguamik piviusunngortinneqarsinnaasunik pilersuinissaq.

Issittumi periarfissanik atorluanaanermikkut qanoq iliorlutik aningaasaqarnerminnik nukittorsaasinnaanertik nunat pingasut tamarmik ujartorpaat¹. Tassunga atatillugu

¹ <http://www.althingi.is/alttext/raeda/142/rad20130610T194228.html?leito=nor%F0ursl%F3%F0ir%F0ursl%F3%F0%F0ursl%F3%F0a%F0ursl%F3%F0anna%F0ursl%F3%F0ar%F0ursl%F3%F0arinnar%F0ursl%F3%F0in%F0ursl%F3%F0ina%F0ursl%F3%F0inni%F0ursl%F3%F0ir%F0ursl%F3%F0irnar%F0ursl%F3%F0um%F0ursl%F3%F0un>

nassuerutigineqassaaq Nunani Avannarlerni Killerni peqataasut inuussutissarsiutinik ingerlatsinikkut periarfissat eqqarsaatigalugit imminnut unammilleqatigiittuummata, soorlu umiarsuartigut assartuinermi usilersoqqittarfeqarnikkut, ujaasisarnikkut annaassiniartarnikkullu upalungaarsimasoqarnikkut, ilisimatusarnikkut aningaasaliissutitigut, nunat tamat akornanni aalisarfinni nutaani pilersuni aalisarnikkut, takornariaqarnikkut allatigullu. Taamaattorli nunani avannarlerni killerni nunat peqataasut akornanni aporaattoqarsinnaaneranut naleqqiullugu suleqatigiinnissamut periarfissat ataatsimut isigalugu annertunerupput.

Periarfissanik taakkuninnga sunniuteqarluartumik atuinissaq nunani avannarlerni killerni aningaasaqarnernut pingaaruteqarnerpaavoq, taakkumi issittumi suliasanik ataatsimoorullugu aningaasaqarnikkut iluaqutigineqarsinnaasunik nassaarnikkut iluaqutissinnaapput, tassami 2008-mi nunani killerni aningaasaqarnikkut ajulusooruqarnerata kingunerinik Islandi suli qaangiiniarsarivoq Kalaallillu Nunaat Savalimmiullu Danmarkimiit tapiissutinik pisartagaqarlutik. Kalaallit Nunaata 2011-mi tapiissutisiai 3.555 mio. DKK-iusimapput imaluunniit allatut oqaatigalugu GBD²-p 30,7 %-erisimallugu, Savalimmiut Danmarkimit 2011-imi tapiissutisiaat 615 mio. kr-iusimapput, taamaattorli taakku taamaallaat GDB³-p 4,7 %-risimallugit.

1.1 Nunani Avannarlerni Killerni Issittumut ataatsimoorussamik periuseqarneq

Nunani Avannarlerni Killerni Issittumut oqaasertalersuilluni ataatsimut periusissiorinikkut nunarsuup immikkoortuani issittoq pillugu suleqatigiinneq pitsaasumik tunngavissineqassaaq, Nunani Avannarlerni Killerni nunani ataasiakkaani issittoq pillugu namminerisamik periusissianut isumassarsianik nalituunik neqerooruteqarneq kisiat aqutiginagu, aammali Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata issittumut periusissaanut aammalu Issittumi Siunnersuisoqatigiit sulinerannut tunniusseqataanikkut. Nunalli Avannarliit Killiit issittumut ataatsimut periusissiaata piviusunngortinniarnera ajornaatsuinnaassasoq isumaqartoqassanngilaq, illuatungeriimmi taakku soqutigisaat tamatigut assigiinneq ajormata.

Tamanna Kalaallit Nunaanni soqutigisaqartunik oqaloqateqarnermi paasinarsisarpoq, ilaasa erseqqissaatigigaat “issittumut tunngatillugu” savalimmiut ilaannilu Islandi naleqqersuunneqarsinnaanngitsut, tassami unammisassat periarfissalluunniit amerlasuutigit assigiinneq ajormata imaluunniit nallersuunneqarsinnaanatik. Taamaattorli Nunani Avannarlerni Killerni Issittumut ataatsimoorussamik periusissiorinissamik isumassarsiap taperserseqarnissaanut tunngavissat pitsaasut amerlapput, tassangalu ilanngullugu Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi suleqatigiinnerup aningaasaqarnikkut iluaqutissartaasa ilamininngui, uku immikkut pingaartillugit

---

um#word1;

www.mfa.fo/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=%2fFiles%2fFiler%2ffragreidingar%2fFaroer+and+Arctic+Summary+web.pdf;

http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Pressemeddelelser/ARCTIC_CIRCLE_presentation_FINAL_EN.pdf

² <http://www.stat.gl/publ/en/GF/2013/pdf/Greenland%20in%20Figures%202013.pdf>

³ http://www.arcticfrontiers.com/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=302&Itemid=306&lang=en

(1) nunani avannarlerni killerni killilersugaanngitsumik niueqatigiinneq kiisalu (2) Arctic Circlep ataatsimiittarnerini nunanit avannarlernit killernit aallartitaqarneq, naatsorsorneqassapput.

1.1.1 Aalisarneq

Piujartitsinissamik imminullu akilersinnaasumik aalisarsinnaanermut periarfissanik atorluaanissaq aammalu nunat avannarliit killiit nunani tamalaani aaqqiagiinngissutinut ataatsimut soqutigisaat malunnartinniarlugit illuatuneriit taakku pingasut akornanni suleqatigiinnissamut periarfissanik ulikkaarpoq. Nunarsuup immikkoortuani aalisakkanik qalerualinnillu nunani tamalaani niuerfinni ataatsimut nittarsaassinissamut aammalu nunarsuup immikkoortuani aalisakkanik qalerualinnillu suliareqqiisarnerup pitsanngorsarneqarnissaanut annertuumik aamma periarfissaqarpoq.

Aalisassanik qalerualinnillu suliffissuaqarnermut atatillugu nunani avannarlerni killerni nukiit ataatsimoortinneqarnissaat assut pingaaruteqarpoq, tassami tamanna nunat avannarliit killiit aningaasaqarnerannut ima annertutigisumik pingaaruteqartigimmat Kalaallit Nunaanni nioqqtissianit avammut tunisanit aalisakkat aalisakkanillu tunisassiat 88 %-eralugit⁴, Islandimi nioqqtissianit avammut tunisanit 40,6 %-eralugit⁵ aammalu Savalimmiuni nioqqtissianit avammut tunisanit 94 %-eralugit⁶, akerlianillu issittumi nunani sanilerisani annikinneerarsuulluni, tassalu Norgemi nioqqtissianit avammut tunisanit 6 %-it missaaniimmata aammalu USA-mit Ruslandimillu avammut tunisanit isertat 1 %-iinit ikinnerullutik.⁷

1.1.2 Niuerneq aningaasaliisarnerlu

Nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuata pisuussutiminik nukissaminillu nunani tamalaani niuerfinni ataatsimoortitsinissaa aammalu nunarsuup immikkoortuisa iluini aningaasaliisarnerminik annertusitsinissaa assut pingaaruteqarpoq, tamatumani aningaasaatit immikkullu ilisamasat suleqatit allat aningaasaqarnerannut siuarsaataasinnaallutik. Tamanna nunat avannarliit killiit killeqanngitsumik niueqatigiissinnaanerannik pilersitsinikkut pitsaanerpaamik ingerlanneqarsinnaavoq, takuuk nalunaarusiami matumani immikkoortoq 1.2, Nunani Avannarlerni Killerni killilersugaanngitsumik niuerfimmik pilersitsineq.

1.1.3 Apeqqutit issittumut tunngassutillit pillugit nunat avannarliit killiit naalakkersuisuisa suleqatigiinnerannik annertusaaneq

Assersuutigalugu ministerit ataatsimoortutik ataatsimiinnerini aammalu ataatsimut iliuusissanik aaqqissuussisarnerni nunarsuup immikkoortua pillugu saqqummiussisoqartarnera, taamaalillunilu nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani soqutigisat siuarsarneqarnerat nunani avannarlerni killerni nunat naalakkersuisuisa iluaqtissarsiffigisarpaat. Nunat avannarliit killiit soqutigisaasa nunani tamalaani siuarsarneqarnissaanut aqutissat ilaat tassaavoq

Arctic Circle, takuuk immikkoortoq 1.3 Arctic Circle –

Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi Niuernermut Siunnersuisoqatigiit.

⁴ <http://www.stat.gl/publ/kl/GF/2011/takussutissiat/Greenland%20in%20Figures%202011.pdf>

⁵ <http://www.statice.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=14331>

⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fo.html>

⁷ <http://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Research/Energy,%20Environment%20and%20Development/0412arctic.pdf>

1.1.4 Assartuineq attaveqaatillu

Nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuata iluani assartugassanik piareersaasarnermik aqutsinermillu aammalu Amerikap avannaani Europallu avannaani attavigisartagaanik nukittorsaanissaq assut pingaaruteqarpoq. Nunarsuup immikkoortuata nioqqutissanik niueruteqarnerani sumiiffiup assartugassanik piareersaasarnermi aqutsinermilu attaveqarfii tunngavigineqarput aammalu Amerikap avannaata Europallu akornanni atlantikup avannaani qitiusumik inissisimanermik kingunerisaanik nunat avannarliit killiit issittumi umiarsuarnik assartuinerneq, assartugassanut piareersaasarnermi aqutsinermilu Asiamut aamma attaveqarfiusumi, nunarsuarmi assartugassanik piareersaasarnermi aqutsinermilu periutsimut atatillugu siunissami suli pingaaruteqarnerulersinnaapput.

1.1.5 Ujaasinernut annaassiniarnernullu qitiusoqarfik

Nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani inukikkaluarluni angisuumi ujaasinernut annaassiniarnernullu qitiusoqarfeqarnissaa assut pingaaruteqarpoq, pingaartumik piffissami aggersumi nunarsuup immikkoortuani tassani umiarsuarnik assartuutunik, umiarsuarnik takornariartaatinik imaluunniit aalisariutunik il.il. angallattut amerliartorfianni. Tamatuma saniatigut peqqinnissaqarfeqarneq pillugu suleqatigiinnerup nukittuujunissaa tunngaviusumik pingaaruteqarluinnarpoq, tassami nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani illoqarfiit amerlasuut napparsimmaviini inissat amerlanngimmata. Annertuumik ajunaartoqartillugu tamanna pingaaruteqarsinnaavoq, aammali Kalaallit Nunaannit napparsimasunik pilertortumik aallarussisinaanissaq eqqarsaatigalugu pingaaruteqarsinnaalluni, Kalaallit Nunaatalu qaninnerpaatut sanileraa Island nuna tamakkerlugu aammalu nunap immikkoortuini napparsimmavilik.

1.1.6 Sikulimmi issittumilu assartuinissamut sungiusaasarfik

Islandimi Savalimmiunilu umiarsualiviit ukioq kaajallallugu annertunerusumik annikinnerusumilluunniit sikuneq ajormata Kalaallit Nunaat issittumi umiarsuarmik assartuinerneq, sukkasuumik annertusiartortumut aammalu nunarsuup immikkoortuinit Asiatut ittunit soqutigineqartumut sikulimmi angalanermut sungiusaasarfimmik inissiiffissatut piukkunnaateqarpoq. Taakkunaniami angallatini inuttat ilaannaat sikulimmi angalanissamik imaluunniit sikulimmi sulinissamik ilisimasaqarput. Tamatumani nunani avannarlerni killerni umuarsuaatileqatigiiffiit misilittagaat nalitoorujussuupput aammalu Kalaallit Nunaat pinngortitami pissutsit pissutigalugit sungiusarfissatut piukkunnaateqarluarluni.

1.1.7 Uulia gassilu

Naak nunat pingasut tamarmik imartaat uuliamik gassimillu atorluanaanissamut periarfissaqaraluartut suli taakkuninnga tunisassiortoqanngilaq. Nunarsuulli immikkoortuani tassani, minnerunngitsumik Kalaallit Nunaata Savalimmiullu imartaanni petroleumimik niuerutigineqartussamik tunisassiornissaq annertuumik neriuuteqarfigineqarpoq, Islandilli eqqani Jan Mayenimi sumiiffimmi akuersissutit aatsaat ineriartortinneqaleruttorlutik. Imaani uuliamik qalluilluni tunisassiorneq qangaaniilli ingerlanneqarmat allat ullumi nunat avannarliit killiit inissisimanerattut

inissimasimasut misilittagaasa ilinniarfiginissaat assut pingaaruteqarpoq, tamatumani ilaatigut issittumi sanilerisatta Norgep, Alaskap, Canada Storbritanniallu misilittagaat. Norgemik suleqateqarneq nunat avannarliit killiit immikkut iluaqutissarsiffiginnaavaat, tassanimi sumiiffinni Nunani Avannarlerni Killerni Issittumiittunut nunap sananeqaataa eqqarsaatigalugu assingusuni uuliamik tunisassiorneq ingerlanneqarsimalluni. Aammattaaq petroleumeqarfinnut sapinngisamik qinittuni uuliasiornerup uuliamillu tunisassiornerup iluani kiffartuussinermik ingerlatsinerup nukittuup aammalu sapinngisamik iluarinartunik piviusorsiorturnillu atortulersuuteqarnissap inerisarneqarnissaat pingaaruteqarpoq, soorluttaaq sumiiffiit akuersissuteqarfiusut nunanit tamalaanit soqutigineqalernissaat aammalu teknologiikkut piginnaasalinnik aningaasaateqarluartunillu peqataaffigineqalernissaat pingaaruteqartoq.

1.1.8 Erngup nukinga nukissarlu nunap iluaneersaq

Kalaallit Nunaat Islandilu aningaasaqarnikkut akilersinnaasunik ataavartunik nukissiuutaasinnaasunik peqarluarput, tassami erngup nukinga nukissarlu nunap iluaneersaq atorlugit innaallagissamik ulluinnarni atugassaminik Island⁸ 100 %-ingajammik pilersitsisarmat Kalaallillu Nunaat⁹ 70 % sinnerlugu pilersitsisarmat. Kalaallit Nunaata Islandillu nukissaataannit ataavartunit nukissamik immap naqqatigut kabeli aqutigalugu niuerfinnut allanut ingerlaartitsisalernissaq siunsisami ilisimanarsinnaavoq. Assersuutigalugu Savalimmiut aallarniutigineqarsinnaapput, taamaalilluni nunap innaallagissiornermut nukissiuutinik ataavartuunngitsunik eqqussuinissamik pinngitsuuisinnaanginnera annikillisinneqarsinnaavoq (Savalimmiuni silap pissusaa pillugu politikikkut anguniarneqarpoq 2020-mi innaallassiamik tunisassiornerup 75 %-ia ataavartumik nukissiornermik¹⁰ tunngaveqassasoq), tamatumalu peqatigisaanik nunarsuup immikkoortuata taassuma nukissiuutitigut isumannaatsuunera nalinginnaasumik annertusarneqarluni. Nukissiuutit ataavartut atorlugit innaallagissamik tunisassiamik nioqquteqarfiusinnaapput Storbritannien EU-milu nunat allat, tamatumani 2020-mi innaallagissamik atuinerup 20 %-iata nukissiuutinit ataavartuneersuunissaanik aammalu 2050-imi¹¹ innaallagissamik pilersuinermi nukissiuutit ataavartut annertunerpaamik atorineqarnissaannik EU-p anguniagaqarnera eqqarsaatigineqarluni (2010-mi 12,7 % anguniarneqarluni).¹¹

1.1.9 Takornariartitsineq

Eqqumaffigineqarnerulernissaq anguniarlugu aammalu nunarsuup immikkoortuani sumiiffinnut ungasissunut anginerusunullu timmisartumik ilaasunik assartuineq pillugu suleqatigiinnerup annertusarneratigut Islandip, Kalaallit Nunaata Savalimmiullu suleqatigiinnermikkut nunarsuup immikkoortuata nunanut tamalaanut ataatsimoorullugu nittarsaannera nunat avannarliit killiit ataatsimut iluaqutigisinnaavaat.

⁸ http://www.os.is/gogn.os-onnur-rit/orkutolur_2012-enska.pdf

⁹ http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Pressemeddelelser/ARCTIC_CIRCLE_presentation_FINAL_EN.pdf

¹⁰ ://um.dk/en/~media/UM/English-site/Documents/Politics-and-diplomacy/Arktis_Rapport_UK_210x270_Final_Web.ashx

¹¹ http://ec.europa.eu/energy/renewables/doc/communication/2012/comm_en.pdf

1.1.10 Ilisimatusarneq

Nunat Avannarliit Killiit akornanni ilisimatusarnikkut suleqatigiinneq pitsanngorsarneqarsinnaavoq, tamatumani imarsiornikkut ilisimatusarneq pillugu suleqatigiinneq (tassunga ilanngullugu aalisakkat assigiinngitsut nuttarneranni allangoriartornernik misissuineq), issittumut tunngasut pillugit ilisimatusarnikkut suliniutit aammalu ataatsimoorullugit suliniutit Vestnordiske Studieprogramit¹² ittut 2015-imilu ingerlanneqartussat naatsorsuutigineqartt qitiutinneqarsinnaapput.

1.1.11 Kulturi

Nunarsuup immikkoortuani pineqartumi kultureqarnikkut suleqatigiinneq annertusiartorsimavoq aammalu kulturillu assigiinngitsut eqqumaffigineqalernissaannut pitsaasumik sunniuteqarluni kiisalu aaqqissuussinernut angisuunut nunat avannarliit killiit eqqumiitsuliornermik suleqatigiinnerannik tunngaveqartunut siuarsaataalluni.

1.2 Nunani avannarlerni killerni killilersugaanngitsumik niueqatigiinneq

Niuerneq nunanillu tamalaanik suleqateqarneq nunat avannarliit killiit suleqatigiinnerannut pingaaruteqarluinnarpoq aammalu Hoyvikimi isumaqatigiissutip atuuttup nunarsuup immikkoortuanut pineqartumut tamarmut atuutilersillugu annertusineratigut imaluunniit nunat pingasuusut nutaamik isumaqatigiissusiornersigut nunani avannarlerni killerni killilersugaanngitsumik niueqatigiinnermik pilersitsinikkut nunarsuup immikkoortuata aningaasaqarneranik nukittorsaamissamut periarfissatsialassuaqarpoq. Arlaat toqqarneqaraluarpuunniit Kalaallit Nunaat killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissamik siullerpaamik isumaqatigiissusiussagaluarpoq aammalu taamaalilluni siunneqassalluni nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani soqutigisat nunarsuarmi tamarmi aningaasaqarnermut sanilliullugit nukittorneqarnissaat.

Tamanna nunatsinni naalakkersuisooqatigiit 2013-2017-imut isumaqatigiissutaannut naleqqulluassaaq, tassanimi ima erseqqissaasoqarmat; “nunanut sanilerisanut qanigisanullu niueqatigiinneq annertusarneqartuassaaq” aamma “niuerfinni nutaani periarfissat eqqummaariffigilluarneqarnissaat (aalisakkat, puisit amii, imeq il.il.)¹³. Assersuutigalugu Hoyvikimi isumaqatigiissut nunanut avannarlernut killernut tamanut atuuttussanngorlugi annertusarneqarpat nunatsinni inuussutissarsiornermik ingerlataqartunit unammillerneqarnissaminnut Islandip nukittuallaarsinnaanerani Kalaallit Nunaannit ernummatigineqarsimavoq, immaqali erseqqissarneqaannarsinnaavoq aningaasaqarnermut tunngasut suleqatigiissutiginerisigut ataatsimoorumik anguniakkat soqutiginnittunut avataaneersunut nunarsuup immikkoortuata qanoq iliorluni erseqqissaaatigisinnaanerai.

Nunat Avannarliit Killiit killilersugaanngitsumik niueqatigiinnerannik pilersitsinikkut nunat pingasut taakku pinngortitami pisuussutsiminnik piujuartitsinermik tungaveqarlutik atorluanaanissaminnut aammalu nunarsuarmi pingaarutilimmik inissisimanerminnik

¹² <http://westnordicstudies.net/>

¹³ naalakkersuisut.gl/~media/Files/Koalitionen/Coalition%20Agreement%202013_2017%20ENG.pdf

anigaasaqarnikkut iluaquteqarnissaminnut annertoorujussuarmik periarfissaqarput, tassa nunarsuarmi anigaasaqarnerpaat akornanni ataqatigiissitsinermikkut Issittumut isaavittut Issittumilu sullissinermut qitiusoqarfittut, tamannalu aqqutigalugu issittumi niuernermingerlaarfinnik nutaanik ammaassisoqarluni aammalu nunarsuup immikkoortuani tassani pinngortitap pisuussutai siusinnerusumut sanilliullugu tikikkuminarnerulissallutik. Killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissamik Islandimiut Kinamiullu naalackersuisuisa isumaqatigiissutaata atorluarneqarneratigut Nunat Avannarliit Killiit niuernikkut suleqatigiinnerat atuussinnaassuseqalersinneqarsinnaavoq. Taamaaliornikkut nunarsuarmi anigaasaqarnikkut siuariartornerpaanut aammalu tunisassianut Asiamit toqqaannartumik nunanut avannarlernut killernut eqqussuunneqartunut illuatungillugu nunani avannarlerni killerni niuerfiit ataatsimoortinneqarsinnaapput, taamaaliornikkullu assartuinermmut anigaasartuutit aamma ikilisinneqarsinnaapput, tassa sapinngisamik Issittup imartaatigut assartuinikkut.

Nunat pingasut nunarsuup immikkoortuata taassuma anigaasaqarnikkut ineriartortinneqarnera pillugu suleqatigiinnissaat oqilisaanneqarsinnaaqqullugu killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissamik isumaqatigiissummut atatillugu nunat avannarliit killiit anigaasalersuinissamik isumaqatigiissuteqarsinnaanerata aamma pingaaruteqarpoq. Nunani avannarlerni killerni qeqertat aammalu Norgep avannaani sumiiffiit sinerissamut qanittumiittut assigiissuteqarnerisa kingunerisaanik Norgep nunat avannarliit killiit killilersugaanngitsumik niueqatigiinnerannut peqataanissani siunissami soqutigisinnaassagaa ilisimanarsinnaavoq.

1.3 Qaasuitsup killeqarfia – Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi Niuernermmut Siunnersuisoqatigiit (West Nordic Arctic Business Council eller WNABC)

Issittumi oqalotigiinneq erseqqissarumallugu aammalu Issittumi periarfissat anigaasaqarnikkut ineriartortitsineq siuarsaavigiumallugit niuernikkut anigaasaqarnikkullu oqalliffiit arlalissuit annertuut ukiuni kingullerni pilersinneqarsimapput. Taakkununga ilaapput oqalliffiit pioreersut iluanni suliniutit suleqatigiikkuutaallu nutat, taakkulu ilaat issittumi ataatsimeersuarnernut ilanngunneqareerput.

Issittumi ataatsimeersuarnerit ilaat tassaavoq Arctic Circle, tamatumani Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata niuernermmut anigaasaqarnermullu tunngassunik nammineq oqallittarfiutimi nunanit tamalaanit tusarnaartunut ammaanneratigut, tassungalu atatillugu Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi periarfissat annertoorujussuit saqqummiunnerisigut nunarsuup immikkoortuani tassani soqutigisani siuarsaavigisinnaavai.

Aaqqissuussineq taamaattoq angusaqarfiussappat nunani avannarlerni killerni suleqatigiit issittumi soqutigisaasa imminnut naapertuutsilernissaat pingaaruteqarpoq, taamaaliornikkut tunniussinnaasamut nallersuuttumik nunarsuup immikkoortua ataatsimoornikkut iluaqutissarsisinnaaqqullugu kiisalu tamanna pissalluni oqallittarfinni ammasuni nunarsuup immikkoortuani tassani suliniutinut anigaasaliisussat najukkameersut nunanillu tamalaaneersut soqutiginnilersinnissaannut periarfissiisuni. Oqallittarfirmik taamaattumik pilersitsinissamut Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiat sakkussaalluarpoq, tassami najukkani suleqateqarluni

nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani tassani sulinermik annertuumik misilittagaqarami aammalu inatsisartutigoortumik suleqatigiiffittut najukkani qinikkanik, inuiaqatigiinnut sinniisunik kiisalu aningaasaliisartunik nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamik soqutigisaqartunik kateritsitsisinnaalluni.

Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi Niuernermit Siunnersuisoqatigiit assersuutigalugu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiannit ingerlanneqarsinnaapput, ajornangippat Arctic Circlemi kateriffiup 2013-imi katersuunnermini nunani avannarlerni killerni naalackersuisunit inuussutissarsiornermullu kattuffinnit peqataaffigilluarneqartup ilaatut, tamatumalu saniatigut WNABC Arctic Circlemit akuerineqarpat nunat tamalaat soqutiginninnerat annertusarneqarsinnaalluni.

Taamaattoqassappat Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi Niuernermit Siunnersuisoqatigiit Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata ukiumoortumik ataatsimiinneratut aammalu immikkut qulequtaqarluni ataatsimeersuartarneratut ingerlanneqarsinnaassaaq aammalu nunat avannarliit killiit soqutigisaat peqatigiillutik nunani tamalaani katersuuffinni saqqummiusinnaallugit, taamaalillunilu nunani avannarlerni killerni aqutsisut nunarsuup immikkoortuani tassani apeqqutit pillugit ataatsimiinnernik aqqissuussinissamut periarfississallugit.

Nunat avannarliit killiit nalinginnaasumik suleqatigiinnerat Arctic Circlep ataatsimiinnerani ataatsimut katersuunnermi sammineqarsinnaavoq, tamatumalu saniatigut Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiannit ingerlanneqartunik immikkut ataatsimiinnernik marlunnik ingerlatsisoqarsinnaalluni, tassanilu (1) nunat pingasut inatsisartutigoortumik ukiorpassuarni suleqatigiinnerat aammalu (2) Nunani Avannarlerni Killerni Issittumi inuussutissarsiornikkut periarfissat nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuani najukkani naalackersuisut, inuussutissarsiortut innuttaasullu annertuumik peqataatillugit nunanit tamalaanit tusarnaartunut saqqummiunneqarsinnaapput. Aammattaaq savalimmiormiut-islandimiut aammalu kalaallit-islandimiut niuernikkut suleqatigiiffiat aammalu islandimiut issittumi niuernikkut suleqatigiiffiat suleqatigalugit Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata WNABC ingerlasinnaassavaa.¹⁴ Kiisalu inuussutissarsiornikkut oqalliffimmit angusat Issittumi Siunnersuisoqatigiit Arctic Economic Councilissaanut¹⁵ soqutiginaateqarsinnaapput, pingaarnertullu nunani avannarlerni killerni nunarsuup immikkoortuata aningaasaqarnikkut ineriartorneranut siuarsaataasinnaallutik.

---

¹⁴ <http://iacc.is/>; <http://fois.is/>; <http://www.glis.is/>

¹⁵ <http://www.arctic-council.org/index.php/en/resources/news-and-press/news-archive/824-circumpolar-business-forum-tf-meets-in-helsinki>